

KÜLA, MÕKOLAJIVI OBLAST

2006

Kui ma esimest korda pärast noorusaastaid tuppa astusin, võpatsin avanevat vaatepilti nähes. Raamitud fotosid minust oli laual, kummutil ja seintel. Enamjaolt olid need ajakirjadest välja lõigatud koltunud reklaamid, millega püüti müüa kõike, mida naisekeha vormide abil müüa saab, plekieemaldajatest autovaruosadeni. Olin saatnud pildid emale tõenditena oma modellitööst ja arvanud, et ema kogub need albumisse, aga ema oli teinud neist tervet tuba katva altari, kus erksad värvid ja allahindluste protsendid omavahel tähelepanu pärast võistlesid. Fotodel ei olnud midagi, mille üle rõõmustada või mida uhkusega meenutada. Need ajasid mind iiveldama.

Võtsin väljalõiked seintelt maha, kogusin kummutil toretsevad pildid sülle ja toppisin kogu hunniku kappi. Kõige pealmiseks jätsin kaminatule valguses kümbleva lõngareklaami ja sulgesin ukse.

Pärast õhtusööki olid fotod oma kohal tagasi – isegi kastanipüree reklaam, mida ma vihkasin. Ema nobedus pani mind imestama. Ta oli tegutsenud samal ajal, kui mina olin käinud tädiga aeda vaatamas. Tädi tuli tuppa, pani käe korraks mu seljale ja sosistas, et emalt ei tohi võtta õigust oma laste üle uhkust tunda. Ma ei

saanud talle öelda, kuidas kõik oli vastu taevast lennanud. Tädi vaatas mind, kallistas.

„Külvame järgmisel aastal rohkem ja Ivan aitab, pole häda midagi,” ütles ta. „Tore, et sa jälle kodus oled, Olenka.”

Tädi oli vanemaks jäänud, nagu emagi. Õue valvav koer oli uus. Muidu ei olnud pärast minu lahkumist midagi muutunud. Elektriposti otsas oli endiselt toonekurepesa, kuigi linnud olid juba lõunasse lennanud, ja välisukse kõrval rippuvad surnud meeste joped olid oma kohal. Üks oli minu isa, teine tädi kadunud mehe oma. Isa õde leidis, et parem on, kui võõras arvab, et majas elab ka mehi. Pärast isa matuseid olime tema juurde kolinud ja nüüd olin ma tulnud tagasi üksildaste leskede majja ning naistepäeval kingiksime me ise üksteisele lilli. See mõte pani mind tädilt küsima, kas Boriss ajab ikka veel oma gorilkat. Sel ajal, kui tädi pudeli järel käis, vahetasin lõpuks kingad kalosside vastu. Need olid uued ja kerged, ilmselt silikoonist. Minu jaoks ostetud, vist.

Järgmisel hommikul jalutasin bussipeatusse ja uurisin, kui palju on näha aeda ümbritseva tara pragudest ja kaugemalt tee pealt vaadates ka selle tagant. Mitte miski ei äratanud tähelepanu ja juhuslikke uudistajaid polnud karta. Hõõguvpunaste õite ajal võis asi muidugi teisiti olla. Ja ometigi oli tädil õigus, vaja oli rohkem moone. Minu kojutulekuga oli toitmist vajavate suude arv kasvanud ja ma olin juba õhtul tellinud meile joogivett kolmekümneliitrites kanistrites. Välismaal olin harjunud pidevalt vett jooma ja olin täielikult unustanud, millises seisukorras oli meie kaev. Ma ei teadnud, kuidas tellimuse eest maksta. Harjumusest, mille abil mina ja teised modellid oma kaalu kontrolli all hoidsime, tuleb loobuda. Aga tüsedam talje oli minu muredest väiksem.

Ma ei tahtnud, et tädi Ivani ettepanekutest kinni haaraks, tema käest raha laenaks või laiendaks moonikasvatust, kuigi ma usaldasin seda meest ja uskusin, et ta tööpoolest tahab aidata.

Kõrge kahisev maisipõld varjaks hästi ka suuremat lillevälja ja meie juures töötav Boriss saaks ka suurema põllu eest hoolitsemisega hakkama. Boriss oli Ivani vend ja tädile nagu oma poeg. Siiski ei tahtnud ma, et me sõltuksime kriipsuvõrragi rohkem sellest kambast, kelle heaks Ivan töötas ja kellele ta moonidest saadud kompoti müüs. Mitte sellist tulevikku polnud ma meile kavandanud. Moonidest ei peaks me enam juttugi tegema, kui minu nägu oleks läbi löönud. Kompotiköök oleks kinni pandud ja ma oleksin ehitanud tädile uue maja vana asemele või ostnud linnast korteri. Nad ei oleks enam kunagi pidanud muretsema iga ebastabiilsuse märgi pärast, mis võiks mõjutada niigi ebapiisavate pensionite maksmist.

Olin öelnud, et koduigatsus tõi mu tagasi. Ma ei tea, kes seda uskus. Ma polnud enam aastaid saanud raha saata. Pidin selle heaks tegema. Pidin tööd leidma.

Hakkasin käima linnas töökuulutusi uurimas. Samas bussis istus sageli lootusrikast parfüümpilve levitav tüdrukute parv, teel Palace'i, mille konverentsiruumides esitleti välismaa poissmeestele võimalikke pruudikandidaate. Kui sihtpunkt lähenema hakkas, pihustasid lühijuukselised juustesse veel ühe kihi lakki, pika-juukselised haarasid harja ja harjatõmbed sulandusid tooside, karpide ja taskupeeglite kilksatuste rütmi. Olin veetnud aastaid tagatubades, mis olid täitunud samasugustest hiilgava tuleviku maalitud fantaasiapiltidest ainult selle vahega, et bussisalongi lõhnapilves võis eristada huulepulga rääsunud rasva hõngu, minu taga istuv tüdruk puuderdas põski tupsuga, mida polnud aastate kaupa pestud, ja paljude tüdrukute kleitidel kordusid metsikute kaslaste kasukatelt tuttavad mustrid. Kuulasin nende jutte ja mõtlesin, kas minagi pean samamoodi õnne katsuma, kuigi teadsin, et printse ei leidu mujal rohkem kui siin. Need tüdrukud seda veel ei teadnud ja nende elevil hääled meenutasid mulle, kuidas ma ise olin Pariisi põgenenud. Ka mina olin närveerinud ja kartnud, et teen midagi valesti. Ka mina olin tahtnud rohkemat kui kodukant oli suutnud mulle pakkuda. See tee oli mulle tuttav.

Kui me kohale jõudsim, paiskus tüdrukute summ välja, jättes endast maha aegunud kosmeetika ja noorte juuste lõhna, ning kõpsutas üksteisel käe alt kinni hoides hotelli poole. Äri ilmselt õitses ja see viis mu mõtted millelegi, millest võiks abi olla.

*

Teel netikohvikusse peatusin, et uurida elektripostidele kinnitatud, ilmast puretud kuulutusi, ja püüdsin teiste hulgast välja sõeluda ettevõtteid, mis võiksid olla abieluagentuurid. Kui ma ei leiaks otsitavat pakkumist postidelt, elektrikappide ega telefoniputkade seintelt või netist, peaksin uuesti kulutama raha värsketel ajalehtede ostmiseks, et läbi vaadata sealsed töökuulutused.

Mul vedas kohe.

Pruudikontorid ei otsinud ainult abikaasakandidaate, vaid ka võõrkeeli oskavaid naisi tõlkideks. Rebisin ära kõik lehe alumises servas lipendavad telefoninumbritega ribad. Mõtlesin natuke ja võtsin posti küljest maha kogu kuulutuse ja veel paar sarnast, et vähendada konkurentide hulka. Otsustasin alustada helistamist juba samal päeval. Olin kindel, et saan koha. Ma olin rohkem kui pädev. Lootus avanes nagu õis ja selle kroonlehed poetasid mu põskedele eneseusaldust, mis oli mind juba maha jätnud.

Mind kutsuti töövestlusele kohe järgmisel päeval, aga kohta ma ei saanud. Ma ei andnud siiski alla, pöörasin ringi ja leppisin kokku järgmise vestluse. Bussis loksuvate tüdrukute meeleolu oli haaranud ka mind ja abieluagentuure jätkus. Prospekt Leninal oli neid tervelt kolm, samuti Sovetskajal ja Moskovskajal. Ma viiksin end asjaga kurssi, hoiaksin kokku nii palju kui võimalik ja võib-olla õnnestuks mul ühel päeval asutada oma firma – näiteks selline, mis annaks nõu, kuidas vallutada ukrainlannade südameid, aitaks valida kallimatele isikupäraseid kingitusi. Me tuletaksime meelde, et džentelmen peab lilli kinkima, käsivart pakkuma, uksi avama ja aitama daamil autost väljuda. Võiksin ka otsida lääne ajakirjadesse sobivaid nägusid ja avada modellikooli mõnes lugematutest Siberi miljonilinnadest, kus rahvused olid tänu Siberi laagritele omavahel haruldaselt õnnestunult segunenud. Ma olin alati sealsete tüdrukute varju jäänud. Neis oli verd igast Nõukogude Liidu nurgast:

Ida-Euroopast, Baltikumist, Aasiast ja paljudelt põlisrahvastelt. Selline plaan eeldas aga kapitali ja seda mul veel ei olnud. Varsti oleks.

Olin teel bussijaama, kui mulle jooksis järele ähmaselt tuttava olekuga tüdruk. Ta tervitas ja ütles, et oli mind näinud abieluagentuuride järjekordades. Ka tema oli seal õnne katsunud. Täna oli ta registreerunud abikaasakandidaadiks samas agentuuris, kuhu ta oli kandideerinud sekretäriks.

„Vähemalt ei lähe see midagi maksma,” ütles ta. „Soovitan sulle ka.”

„Ma ei tea.”

Otsisin kotist firmade kuulutusi, et temalt nende kohta nõu küsida, aga ta raputas pead, enne kui ma jõudsin suu lahti teha.

„Ära näe vaeva.”

„Mis mõttes?”

Ma lugesin üles keeled, mida ma vähemalt mingil määral valdasin. Oskasin inglise, prantsuse, vene, ukraina, eesti, saksa ja isegi natuke soome keelt. Võõrkeelsed sõnad olid mulle alati hõlpsasti külge jäänud. Olin tõenäoliselt kogu oblasti kõige laialdasema keeleoskusega naine, juba inglise keele rääkijatest oli puudus.

„Mehe leiaksid sa ühe hetkega.”

„Ma ei taha abielluda. Tahan tõlgiks. Või kasvõi viisaagendiks.”

Tüdruk naeris ja sikutas alla vajunud saapasääri üles reite poole. Kleit oli lühike. Sain aru, et olen valesti riides. Ma peaksin tutvustama ka oma teisi voorusi.

„Minu tädipoja tuttav töötab assistendina ühes firmas, mis otsib parasjagu tõlke, ja ta rääkis mulle, kes töö sai,” seletas tüdruk. „Üks tibi, kes käib juhataja pojaga.”

Vaatasin trollibusside läbiseigi jooksvat juhtmevõrku ja tundsin, et tahan üht pokaalitäit. Siin maailmas ei muutu ka midagi.

„Ja ometi käid sa vestlustel.”

„Kõike peab proovima. Võib-olla juhtub omaniku poeg täpselt samal ajal kontorist läbi astuma ja armub minusse. See tuttav sai just nii tööle.”

Tüdruk ajas käega juukseid kohevile ja pilgutas silma. Võtsin kotist paki peenikesi sigarette ja pakkusin ka talle. Mõte reklaam-fotodega risustatud tuppa tagasipöördumisest ängistas mind ja ma kahtlustasin, et pean elama seal kauem, kui olin arvanud. Tädi oli tuttavad läbi helistanud, sama olid teinud ema ja Ivan. Kõik lubasid kohe teada anda, kui kuulevad sobivast töökohast. Keegi polnud veel ühendust võtnud.

„Reisidokumentidega teenib hästi. Sa võiksid avada oma viisa-büroo,” ütles tüdruk, „aga selle jaoks on vaja suhteid ja paksu rahakotti. Mul on parem mõte.”

„No räägi.”

„Meeleavaldustele otsitakse keni näolappe. Raha saab peo peale ja kõik soovijad võetakse kampa.”

Mulle meenus ähmaselt, et ema oli midagi sellist rääkinud. Pärast oranži revolutsiooni oli hakanud elektrikpostidele ilmuma kuulutusi, et otsitakse demonstratsioonidel osalejaid. Millega täpselt tegu oli, seda ei öeldud. Kõige olulisem peibutis oli aga tasu ja see oli alati kirjas.

„Minu vend teenib kisajana natuke.”

Kergitasin kulmu.

„Sa polegi neist kuulnud? Töö on peaaegu samasugune nagu meeleavaldustel marssimine, ainult nad peavad rohkem häälet tegema ja õppustel käima. See on tegelikult rohkem meestele. Sul on ju mees?”

Raputasin pead.

„Siis tuled koos minuga loosungeid kandma. Bussisõidud on teinekord pikad, seltskond kuluks ära. Helista mulle, kui huvi on.”

Tüdruk võttis taskust rebenenud kuulutuse, kirjutas selle tagaküljele oma telefoninumbri ja ulatas paberi mulle. Kõris pitsitas.

Oleksin tahtnud ta kohvile ja konjakile kutsuda, aga ta pidi kiirustama lapsele lasteaeda järele, maršrutka pidi varsti nurga tagant välja sõitma. Tüdruk kadus lehvitates, käekott õlal õõtsumas, ja üksindus veeres mu südamele nagu kivi.

Kodus võttis mind vastu murelik õhkkond. Boriss istus kätega peast kinni hoides nurgas ja õõtsutas end edasi-tagasi. Ema ja tädi polnud seljast võtnud matuseriideid, mis nad olid hommikul selga pannud, et sõita ühe kauge sugulase muldasängitamisele. Alguses arvasin, et matustel juhtus midagi, aga siis sai selgeks, milles asi oli. Kompotiköök oli tühi, ka televiisor oli läinud. Meil olid käinud vargad. Maja oli jäänud korraks valveta, sest meie teised olime välja läinud enne, kui Boriss tööle tuli, ja see oli olnud viga. Mina varaste pärast ei muretsenud. Ivan otsib nad üles ja teeb neile selgeks, et nad olid tülitanud valesid inimesi ja uimastanud valede inimeste koera. Aga kompotti see muidugi tagasi ei too. Mäletasin, millise armastusega Boriss oli jälginud moonide tumedaks tõmbuvaid kupraid, kui oskuslikult oli ta nendega ümber käinud ja oma köögis toimetanud. Röövlid olid saanud saagiks oblasti parima kraami. Meile ei jäänud midagi.

Kuulutus elektripostil ei olnud ainuke ilmast räsitud paberileht, millel pakuti teenistust ilusatele tüdrukutele, aga see oli esimene, kus öeldi otse välja, et tegemist ei ole eskortteenuse või abielukontoriga ega tööga baaris. Ka noored emad olid kõik teretunud, samuti abielus naised. See äratas minu tähelepanu, kuigi ma sain aru, et see ei tähenda veel midagi. Võib-olla oli see ainult nipp värskete liha ligimeelitamiseks. Kuid ma hakkasin juba lootust kaotama ja olin lõplikult tüdinud pealkirjadest, kus küsiti: „Miks ilus tüdruk peaks olema vaene?” Töövestlused ei olnud vilja kandnud. Tädi oli juba rääkinud Ivaniga kaotatud kompotist ja võimalikust laenust. Ma ei tahtnud, et nad peaksid selle tee valima. Nende kitsikuses oli süüdi minu läbikukkunud karjäär, mina olin süüdi ja mina pidin väljapääsu leidma.

Kuulutuses mainiti, et tükitasu on korralik, ja paberi allservas oli järel veel ainult üks telefoninumbriga riba.

Kõnele vastanud naine läks elevile, kui ma rääkisin oma modelli-aastatest. Taustalt kostis klahvide kõbinat, naine toksis minu nime otsingumootoris. Lootsin, et brauser suunab ta minu endise agentuuri lehele. Minu fotod oli ikka veel üleval. Olin paar korda käinud neid kohviku arvutist vaatamas. Ma ei tea, miks. Otsekui oleksin tahtnud ennast piinata või oleksin vajanud julgustust, et vestlustel enesekindlamat muljet jätta.

„Millal sa saaksid tulla?”

„Kohe vaatan kalendrist, üks hetk.”

Seisin prospekt Leninal asuva abielukontori ees. Selle nimi oli Kuninglik Suhe. Moskovskajal ootas Amori Kaared, Metallurgi

hotelli kõrval Slaavitari ja käekotis kortsus meeleavaldustel tööle
käiva tüdruku telefoninumber. Minu tegelik kalender. Hakkasin
tagasi peatuse poole astuma ja viskasin tüdruku kontaktandmed
tänavale. Kontor asus Dnipropetrovskis, nii et sõit võtab aega.
Olin sellest hoolimata valmis kasvõi kohe rongi peale hüppama.

„Oleks hea, kui sa saaksid tuua fotosid endast, võib-olla ka oma
perekonnast, vanematest, vanavanematest, tädidest-onudest,
nõbudest,” ütles naine. „Mida rohkem, seda parem. Me tahame
oma töötajaid korralikult tundma õppida ja teada, kes sa tegelikult
oled ja millised on sinu tugevad küljed.”

„Milliseid fotosid?”

„Ükskõik milliseid. Fotod ütlevad rohkem kui tuhat sõna,” nae-
ris naine. „Juhataja tuleb järgmisel esmaspäeval õhtuse lennuga
Kiievist ja peab juba kolmapäeval tagasi minema. Kas sa saaksid
teisipäeva hommikuks kohale tulla?”

Lõin varba vastu väljaulatuvat tänavakivi ära. Kas firmal läks
nii hästi, et selle juhataja lendas Kiievi ja Dnipro vahet lennukiga
edasi-tagasi? Seda tegid ainult rahvasaadikud ja tippärimehed,
inimesed, kellele oli raha nagu raba. Kas ma kohtun tööpoolest
sellise inimesega silmast silma? Või tahtis naine mulle lihtsalt
muljet avaldada, näidata, mis mõõtu äri on tegemist? Käsi tõusis
tahtmatult juustele. Juurekasv. Tädi juures oli ainult suvedušš.
Selle all oli raske juuksevärvi välja loputada, ma peaksin juuksu-
risse minema.

„Kiievis on juhataja ajakava järgmisel nädalal väga tihe. Siin
on lahedam. Kuidas on, kas kohtume siis meie juures? Kui sa saa-
dad oma kontonumbri, kanname üle raha rongipileti jaoks. Kas
SV-vagun sobib?”

Sain suust, et sobib küll, ja lootsin, et telefonis pole kuulda
minu katkendlikke hingetõmbeid. Sõehais rongides tekitas minus
iiveldust ja seepärast oli koht kaheinimesekupees erakordselt meel-
div üllatus. Midagi siiski ei klappinud. Olin leidnud kuulutuse

elektriposti küljest, mitte lehest, mitte isegi maršrutkast, mitte ühestki sellisest kohast, kus edukad firmad kuulutusi avaldasid. Ma olin leidnud selle kohast, mille eest ei pidanud maksma. Kuidas sai sellise ettevõtte juht lubada endale Dnipro ja Kiievi vahel lendamist ja kuidas sai sellisel ettevõttel olla raha, et osta tööstjale kallist piletit lihtsalt vestlusele sõitmiseks? Ma ei saanud sellisest saherdamisest aru, nagu ma ei saanud aru ka sellest, miks nõuti nii palju fotosid või millise tööga on üldse tegemist. Naise innukus pani kahtlustama elundidoonorlust, kuigi ma ei taibanud, kuidas fotod asjasse puutuksid. Aga mis tähtsust sel oli, tasu oli tähtis. Naine lobises tühja-tähja elu suurest kingist ja pöördus tagasi minu sõidu praktiliste küsimuste juurde. Otsustasin, et neerust võin loobuda. Saan ka ühega hakkama. Ja poole maksaga. Selle eest makstaks veel rohkem.

Ma ei rääkinud oma kahtlustest kellelegi. Ütlesin Dniprosse sõidu põhjuseks vist tõlgi töökoha ja sel moel õnnestus mul ema silmadesse elu tuua. Ta hakkas kõõgis pikkade sammudega edasi-tagasi kõndima, rüht sirge, otsekuu oleks tahtnud kõigile häid uudiseid rääkida, kuigi publikuks oli ainult minu tädi, ning ema silmad särasid innust nagu uhiuue liinibussi külge. Ma ei tahtnud neid muretsema panna ega rääkinud uue koha tööülesannetest enne, kui mind oli edutatud koordinaatoriks.